

НЕУДОБНИ ВЪПРОСИ

(шестата заповед)

[от Радостин Марчев](#)

Това е част от серия проповеди върху Десетте заповеди наречена “Призив, който променя” проповядвана във Втора евангелска баптистка църква –Варна, Февруари-Май 2011. Запазил съм разговорния стил на текста, който пускам с минимални промени

Не убивай (Исход 20:13)

Шестата заповед е първата от всички разгледани досега, която сякаш няма отношение към нас – все пак ние не сме убили никого. Може да си помислим, че няма какво толкова да говорим за нея. Но всъщност тези две кратки думи повдигат толкова много въпроси, че времето няма да ми стигне да говорим за всичко. Така че аз само ще направя няколко бележки и ще нахвърлям някои въпроси като се надявам, че те ще ви бъдат достатъчно интересни, за да продължите по-нататък сами да мислите над тях.

Винаги съм смятал, че е по-важно не да получим наготово всички отговори, колкото да бъдат зададени правилните въпроси. Ако започнем да мислим и да се борим с тях това ще провокира в нас желание да търсим нови начини, по които да живеем своята вяра.

Нека тогава да започнем заедно да си задаваме тези въпроси. Какво означава *Не убивай*?

Първото, което трябва да кажем, че тази заповед е свързана конкретно с отнемане на човешки живот. Шестата заповед не ни забранява да убиваме животни или растения (които също са живи организми). Всяка част от Божието творение е ценна и има своята стойност, но не е еднакво ценна. Човекът е създаден по Божия образ и като такъв той е по-ценен от растенията и животните.

Второ – дали това е абсолютна или относителна забрана за отнемане на човешки живот? Еврейската дума използвана в Исход е относителна – тя означава неправомерно отнемане на живот. Евреите (и то според закона, който Бог им е дал) са имали право да

налагат смъртно наказание, да водят войни и отнемат живот при неизбежна самоотбрана (всъщност отказа да направят последното е бил третиран в юдаизма като самоубийство). Те никога не са виждали това като нещо добро, а само като крайно средство за ограничаване на злото в един паднал свят. Една еврейска поговорка казва “Човек, който е милостив към злотворците, в крайна сметка ще се окаже жесток към техните жертви.”

Променило ли се е това виждане за нас като християни? Това е въпрос, по който мненията се различават. Някои казват, че Бог дава живота и единствено Той има правото да го отнеме. Други посочват различен пример. По време на управлението на нацизма в Германия един от най-сериозните опити за убийство на Хитлер е бил подготвен от богослова Дитрих Бонхофер. Попитан как може като християнин да посегне на нещо толкова свято като човешкия живот той отговаря: “Ако видите луд човек, който кара тежка кола по тротоара и мачка хората няма ли да направите всичко възможно да го спрете дори с риск да го нараните или даже убиете?” Това е интересен въпрос, над който си заслужава да се замислим. Същото можем да кажем и за войната в Либия – след всички неща, които са се случвали в тази страна оправдано ли е да се използва военна сила (която води до смъртта на хора) за сваляне на режима?

Това са трудни въпроси и аз ще оставя всеки от вас да отговори сам за себе си. Но в определен смисъл това не са нито най-важните нито най-правилните въпроси, на които трябва да търсим отговор. Има нещо повече, което стои над тях.

През 60-те години на миналия век в Америка чернокожият баптистки пастир д-р Мартин Лутер Кинг започва кампания за премахване на расовата сегрегация. Едно от нещата, в които той всячески се опитва да убеди своите последователи е да не отвръщат на злото със зло. Преломният момент настъпва когато телевизията излъчва кадри показващи бруталното насилие, което полицията използва за разпръскване на една такава мирна демонстрация.

На 24 Април 1994 пада апартейда в Южна Африка. Начело на новото правителство застава Нелсън Мандела – политически затворник в продължение на повече 20 години. От самото начало той заявява, че няма да търси отмъщение за извършените от предишното правителство жестокости. Дезмънд Туту, първият чернокож архиепископ на Кейптаун и сам дългогодишен борец срещу апартейда ясно казва: “За нашата страна няма бъдеще без прошка.” В резултат на това въпреки сериозните проблеми, пред които е изправена Южна Африка е страна, в която има много по-малко насилие отколкото в почти всички съседни държави.

Тези два примера показват начина, по който християнското послание трябва да работи. Истинският въпрос и цел пред нас не са толкова дали има случаи, в които отнемането на човешки живот е оправдано, а как можем да покажем грозотата и греховността на всяко подобно насилие и как можем да се придвижим от отмъщение към прошка.

Трето, по отношение за заповедта *Не убивай* в нашето общество съществуват практики, с които ние като християни никога не можем да се съгласим и на които винаги трябва да се противопоставяме.

Според някои неофициални статистики в България всяка година се извършват 50 000 аборта. Страната ни е на трето място в цяла Европа по брой на абортите и на първо

място по брой на аборти сред тийнейджърите. Това е статистика с 60% по-висока от средната за Европейския съюз. Всеки десет от тях завършва с усложнения, често със стерилитет.

За сравнение ражданията в страната ни са около 65 000, което значи че цифрите се приближават. Почти всяко второ дете в България е убивано. Това според настоящото българско законодателство е съвсем законно до 12-та седмица.

Ако погледнем по-голямата картина в САЩ броят на абортите е 1,31 милиона за година. За да придобиете по-добра представа за тази цифра това е населението на два града с размерите на Варна. В момента в САЩ тече гласуване дали аборта да се приеме като средство за семейно планиране и като такова да се заплаща от държавата. Казано по-просто това означава, че се гласува родители да убиват децата си и държавата им заплаща разходите за това.

Аз вярвам, че аборта е форма на убийство. Това е въпрос, по който християните винаги са били единодушни. Ние вярваме, че детето е човек от момента на зачатия си. Ако признаем правото да се убиват нежеланите деца какво би ни попречило да продължим елиминирайки умствено недоразвитите, хора с физически дефекти и стари хора. Това се е прилагало в Германия по време на управлението на Хитлер. Крайната форма е опит за елиминиране на цели раси. Холокоста е отнел насилствено живота на шест милиона евреи. В списъка са били също ромите и славяните. Но шест милиона евреи бледнеят в сравнение с цифрите на абортираните деца днес. Цифра е 53 милиона годишно. Това е приблизително седем пъти населението на България. Всяка година. За последните 30 години са били абортирани над 1 милиард деца.

На четвърто място, убийството може да не е свързано единствено с действие и с нещо, което правим, а и с бездействие, с нещо, което сме можели, а сме пропуснали да направим.

Преди няколко години в Америка новините бяха залети с дискусии около едно убийство. Млада жена била нападната няколко пъти и убита на стълбите на къщата си, в сравнително оживен район без никой да ѝ се притече на помощ. Хората дори не повикали полиция. Прозорците наоколо просто се затваряли. Можем ли да кажем, че тези хора носят вина за убийството? Добър въпрос.

Нека да ви дам още няколко примера.

1. През втората световна война Православната църква и видни общественици в страната ни спасяват българските евреи. Щяхме ли да носим вина ако не бяхме протестирали?

2. Част от църквата в Германия не прави това. Германският свещеник Мартин Нимюлер казва: *„Те дойдоха за комунистите, но аз не бях комунист и не протестирах. Дойдоха за социалистите, но аз не бях социалист и не протестирах. Дойдоха за профсъюзните ръководители, но аз не бях профсъюзен ръководител и не протестирах. Накрая дойдоха и за мен и не беше останал никой, който да протестира....Общество където отделните личности не чувстват задължение една към друга е общество, в което всеки се чувства сам и несигурен.*

3. Един автор повдига подобни въпроси описвайки въображаем разговор между двама християни:

- Единственият вид грях, който ние модерните християни виждаме са изолираните лични грехове извършени от изолирани личности: лъжата, абортът, пристрастност към порнография, вземането на наркотици, лошият език. Не желая по никакъв начин да омаловажавам тези неща, но това е много далеч от пълното библейско разбиране за греха и води до опасно окастряне на справедливостта и състраданието.

- Не разбирам какво искаш да кажеш.

- Добре, нека да опитам да ти обясня по друг начин. Нека да приемем, че ромски тийнейджър е откраднала портфейла на жена, за да си купи наркотици. Това определено е грях, нали? Ние сме съгласни с това, но не трябва да спираме дотук. Трябва да видим начините, по които жената, която се оказва жертва на неговото престъпление всъщност е участник в системата създала този отчаяно желаещ наркотици тийнейджър.

- Не мога да приема това. Твърде много прилича на либерализъм. Какво е направила тази жена на наркомана?

- Именно за това говорим. Тя не е направила нищо. Преди 10 години този склонен към насилие тийнейджър е бил момче, захвърлено на улицата, без да има какво да прави и с малка надежда за бъдещето. Той е бил просто едно момче. Ако използваме думите на Исус, това момче е било неин близък и той е бил в нужда, а тя е преминавала от другата страна на улицата през целия си живот. Приличала е на свещеника и левита от притчата за добрия самарянин. Всеки знае, че крадецът е лош – но дали Исус не обвинява също така и свещеника и левита? Те са „праведни” по един изкуствен начин. Не са ограбили никого. Не са като този въшлив престъпник. Но въпросът не е кой греши и кой е праведен; това е очевидно. Въпросът е кой е истински добър. Да бъдем истински добри е нещо повече от това да не грабим хората. Да бъдем добри е повече от това да бъдем религиозни праведници. Да бъдеш истински добър означава да бъдеш добър към ближния си. И да бъдеш добър към ближния си означава да разбереш, че няма „далечни” хора. Всеки човек е мой близък. Няма изолирани личности, наранени на отсрещната страна на улицата, които не ме засягат. Ние всички сме свързани! ([Брайън МакЛарън “Християни от нов вид”](#))

Вижте докъде стигнахме. Ние започнахме от „Не убивай” и стигнахме до дебата за смъртното наказание, до проблема с абортите, до въпроса за насилието и прощката в обществото и до нашето виновно бездействие, което ражда агресия и престъпност. Всичко това са обществени въпроси, които ние не можем да решим в църквата, а единствено когато заемем позиция в обществото и изявяваме един по-различен начин на живот. Ето заради това шестата заповед е “Призив, който променя.”

Накрая, преди да завършим, искам да погледнем за малко в нашия собствен заден двор. Как църквата изпълнява на практика заповедта “Не убивай?” Тя винаги е била пред очите ѝ и въпреки това историята познава неща като религиозни войни, инквизиция, кръстоносни походи и лов на вещици. Католици, православни и да, също така и протестанти, са убивали и са били убивани от други хора, наричащи себе си християни. Как се е стигнало до това когато заповедта „Не убивай” винаги е била пред нас?

За разберем това искам да се върнем към два много познати текста от Библията.

Адам позна жена си Ева; и тя зачена и роди Каин; и каза: С помощта на Господ придобих човек. Роди още и брат му Авел. Авел пасеше стадо, а Каин беше земеделец. И след време Каин принесе от земните плодове принос на Господа. Така също и Авел принесе от първородните на стадото си и от тлъстината му. И Господ погледна благосклонно към Авел и приноса му, а към Каин и приноса му не погледна така. Затова Каин се огорчи твърде много и лицето му се помрачи. И Господ каза на Каин: Защо си се разсърдил? И защо е помрачено лицето ти? Ако правиш добро, няма ли да бъде прието? Но ако не правиш добро, грехът лежи пред вратата и се стреми към тебе; но ти трябва да го покорши. Каин каза това на брат си Авел. И когато бяха на полето, Каин застана против брат си Авел и го уби. И Господ каза на Каин: Къде е брат ти Авел? А той отговори: Не зная; пазач ли съм аз на брат си?(Битие 4:1-9)

Историята в Битие ни казва нещо, което често пропускаме: – първото убийство не е извършено от невярващ човек. Не атеизмът и неверието водят до него. То е извършено на фона на поклонението.

Каин извършва убийство. На брат си. Сега чуйте и втория текст. Той е също толкова познат:

Чули сте, че е било казано на древните: „Не убивай; и който убие, ще бъде виновен пред съда.“ А пък аз ви казвам, че всеки, който се гневи на брат си без причина, ще бъде виновен пред съда; и който каже на брат си Рака (Глупако), ще бъде виновен пред Синедриона; а който му каже: Бунтовни безумецо, ще бъде виновен за огнения пъкъл. (Матей 5:21-22)

Физическото убийство не е единственото убийство, което може да бъде извършено. Според Исус ние убиваме с негативизъм, клюкарство, враждебност, сарказъм, гняв, разделения, грубо отношение.

Една тъжна истина е, че хората в църква не са имунизирани за тези неща. Има християни, които достигат до такава себеправедност, че стават груби, нечувствителни, арогантни и нараняващи другите – все неща, които Исус определя като убийство. Други християни, които проявяват една грозна склонност към законничество – измерване на вярата чрез външни норми, често определени от самите тях, а не от Библията.

Времето няма да ни стигне да говорим подробно за всичко, което се съдържа в тези думи на Христос затова аз накратко ще се спра само на клюкарството.

Обществото, в което живеем не пази репутацията на хората. Има един цял медиен сегмент, който се нарича жълта преса. Вестници, телевизия и интернет разнасят клюки и слухове без каквито и да е задръжки и без да държат сметка за вредата, която причиняват. Те не убиват физически, но със сигурност убиват репутацията на хората.

Шекспир казва: “Който открадне парите ми е откраднал само боклук. Който посяга на доброто ми име не само, че няма да забогатее от това, но оставя и мен бедняк.”

Един човек злословил жестоко по адрес на свой познат. След време съвестта ме се обадила той отишъл при него, поискал да се сдобрят и попитал може ли да изкупи с

нещо това, което е направил. Другият човек му дал една възглавница и поискал от него да се изкачи на ветровит хълм и да разпръсне перушината нея. Учуден клюкарят все пак се съгласил, отишъл и изпълнил казаното. Когато се върнал и попитал дали сега са квит охуленият човек казал

- Само още нещо. Искам да се върнеш и да събереш обратно всички пера във възглавницата.

- Ти си луд. Как да направя това? – извикал човекът.

- А как аз да променя резултата от всички клюки, които си разказвал за мен?” – бил отговорът .

Жалко е когато християни приемат същия модел на поведение. Ние подценяваме клюкарството и злословието. Гледаме на тях като на нещо неприятно, но не чак толкова страшно. Но истината е, че те са едни от най-гнусните и разрушителни грехове. Те развалят приятелства, вгорчават отношения, убиват ентузиазма, провалят служения и правят съвместния ни живот толкова труден. Изпитал съм го на собствен гръб и знам за какво говоря.

И аз ви моля – спрете с клюкарството, спрете със злословенето, скъсайте с огорчението към когото и да го изпитвате, мерете по два пъти думите си към другите хора. Това са неща, които пратиха Исус на кръста. Това са неща, за които Той се моли: „*Прости им не знаят какво правят.*”

Когато Каин уби Авел Бог го попита: *Къде е брат ти?* Каин отговори с въпрос: *Пазач ли съм аз на брат си?* Той искаше да се оправдае по този начин, но знаете ли какъв е отговорът? – Да, пазач си. И на мен ми се иска ние да чувстваме по-голям отговорност да пазим братята си – да пазим доброто им име, да пазим репутацията им и ако имаме проблем с някого да го решим като говорим с него, а не с 10 други човека, които нямат нищо общо със случая.

Миналата седмица попаднах на едно анонимно стихотворение на английски, с което искам да завърша. Преведено грубо то звучи така:

Моето име е Клюка. Не уважавам справедливостта.

Аз наранявам без да убивам. Съкрушавам сърца и сривам животи.

Аз съм коварна и злобна и с възрастта ставам все по-силна.

Колкото повече ме повтарят толкова повече ми вярват.

Процъфтявам на всяко ниво в обществото.

Жертвите ми са безпомощни. Те не могат да се защитят от мен

Понеже аз нямам лице.

Невъзможно е да ме проследят. Колкото повече се опитват

Толкова по-неуловима ставам.

Не съм приятел на никого.

Щом веднъж почерня репутацията тя никога вече не е същата

Аз събарям правителства, разбивам семейства и провалям

кариери – причинявам безсънни нощи, сърдечни атаки и лошо храносмилане.

Карам невинни хора да плачат на възглавниците си.

Дори името ми съска....

Създавам големи заглавия и главоболия.

Преди да повториш историята запитай се: Вярна ли е тя? Честна ли е? Необходима ли е? Ако не е – замълчи!